

Titel: Udrag fra Johannes Climacus eller De omnibus dubitandum est

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-jc-txr-shoot-id51f1aecb-4382-4c94-b47d-14cf3778b2e2.pdf> (tilgået 31. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Manuskriptmaterialet til *JC* bærer tydeligt præg af at være blevet til i flere omgange. Fra begyndelsen synes arbejdet at have udformet sig sådan, at der er skrevet disposition og nedfældet idéer til et enkelt stykke, hvorefter kladden til dette stykke er blevet skrevet, og først herefter er SK gået i gang med den følgende del af teksten, jf. redegørelsen nedenfor. Således er den citerede »Slutningsreplik« sammen med en række andre udkast oprindeligt skrevet på samme sammenhæftning som kladden til indledningen, hvilket viser, at SK først er gået i gang med planlægningen af »Pars prima«, efter at kladden til indledningen er færdiggjort. Desuden bærer kladden såvel som renskrift tydeligt præg af en afbrydelse i skrivningen inden det sidste afsnit i indledningen i »Pars secunda«.* Samtidig er overskriften »**Pars Secunda**« samt deloverskriften »Johannes forsøger at tænke propriis auspiciis. / *Indledning*« i renskriften, men ikke i kladden, ændret fra »Cap. IV. / **De omnibus dubitandum est.**«. Dvs. at SK oprindeligt har tænkt indledningen til anden del, på nær det sidste afsnit, som et fjerde kapitel i første del. Man må overveje, om det har været hensigten at lade hele fortællingen slutte med dette kapitel. Det ville stride imod den første dispositions plan om at behandle Hegel, Kant samt Descartes og Spinoza i selvstændige kapitler, men omvendt ville det passe udmærket med den slutningsreplik, der allerede forelå, idet denne del af fortællingen rummer hele opgøret med de danske hegelianere, der også er målet for replikken. En anden mulighed er dog, at SK har betragtet første del af skriftet som færdigt og overvejet muligheden af at påbegynde anden del. Det er ikke muligt at fastslå, hvornår første del er blevet til, eller over hvor lang tid arbejdet har strakt sig. Som ovenfor vist synes de tanker, SK trækker på i første del at have været nogenlunde på plads allerede i 1841. Denne del af skriftet kan altså være blevet til forholdsvis tidligt. Et i marginen tilføjet »NB« i P.V. Christensens hånd ud for ændringen af overskriften til »Pars secunda« sandsynliggør, at i hvert fald indledningen, »Pars prima« samt indledningen til »Pars secunda«, der som nævnt er ændret fra kapitel 4 i »Pars prima«, har foreligget renskrevet ved årsskiftet 1842-1843, mens Christensen endnu var ansat som sekretær.